بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیار
ژمارە (4) ساڵی 2008

یاسای راژەو خانەنشینی پێشمەرگە ((زێرەڤانی هەرێمی کوردستان))

بە پێی ئەو دەسەلاَتەی لە برِگەی (1) ی ماددەی (10) ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (1)ی ساڵی 2005 ی هەموارکراو پێمان دراوەو، بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی ژمارە (38) لە 2007/12/30 بڕیارماندا بە دەرکردنی:

یاسای ژمارە(38)ی ساڵی / 2007
یاسای راژەو خانەنشینی پێشمەرگە ((زێرەڤانی هەرێمی کوردستان))
دەروازەی یەکەم
زاراوەکان

ماددەی یەکەم:

یەکەم : هەرێم : هەرێمی کوردستان ـ عیراق.
دووەم : فەرماندەی گشتی : فەرماندەی گشتی هێزەکانی زێرِڤانی هەرێم.
سێیەم : حکومەتی هەرێم : حکومەتی هەرێمی کوردستان.
چوارەم : فەرماندەیی گشتی هێزەکانی پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم): دەستەلاَتی بالاَی پێکهاتەکانی هێزە چەکدارەکانی کوردستانە.

پێنجەم : هێزی پێشمەرگەی کوردستان (زێرەڤانی هەرێم): بریتی یە لە هەموو پێکهاتەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان هەر لە سەربازەوە تاکو دەگاتە بەرزترین پلەی سەربازی.

شەشەم : وەزارەت : وەزارەتی پێشمەرگەی هەرێمی کوردستان.

حەوتەم : وەزیر : وەزیری پێشمەرگەی هەرێمی کوردستان.

هەشتەم : شۆڕش : قوناغێکە لە بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردستان کە لە 11ی ئەیلوولی 1961ەوە دەست پیدەکات.

نۆیەم : پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم): ئەو کەسەیە بەشداریی لە شۆڕشی رزگاریخوازی کوردستاندا کردبێ بۆ بەدیهێنانی مافە دیموکراتی و نەتەوەییەکانی گەلی کوردستان و یاخود بچێتە پاڵ ریزەکانی هێزی پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم).

دەیەم : خانەنشین : ئەو پێشمەرگەیە کە بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە مافی خانەنشینی هەیە.

یازدەم : مووچەی خانەنشینی : ئەو مووچەیەیە کە بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە لە کاتی خانەنشینی بۆ پێشمەرگە خەرج دەکرێت.

دوازدەم : مووچە : مووچەی بنەڕەتی دوا مانگ کە پێشمەرگەی بەردەوام لە خزمەت بە پێی پلە و پایەکەی وەری دەگرێت .

سێزدەم : مووچەی تەواو : مووچە بە دەرماڵەوە.

چواردەم : مافی خانەنشینی : ئەو مافانەیە کە خانەنشین کراو یا میراتگرانی دەیان کەوی.

پازدەم : خزمەتی خانەنشینی: خزمەتی پێشمەرگە یاخود هەر خزمەتێکی تر کە دەشێ بخرێتە سەری بۆ مەبەستی خانەنشین کردن، ئەمەش بە پێی بڕیارێکی تایبەتی فەرماندەی گشتی هێزەکانی زێرەڤانی دەبێ.

شازدەم : خزمەتی پێشمەرگە : ئەو ماوەیەیە کە پێشمەرگە بەکردەنی لە ریزەکانی شۆڕش بەسەری بردبێ و ئەو خزمەتەی لە دوای شۆڕشدا لە پێکهاتەکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیباتە سەر.

حەڤدەم : پاشەنشین : میراتگری پێشمەرگەی خانەنشینە بە پێی حوکمەکانی (یاسای باری کەسیەتی).

هەژدەم : شایستە : ئەو کەسەیە کە شایستەی مووچەی خانەنشینیە دوای کۆچی دوایی پێشمەرگەی خانەنشین.

نۆزدەم : بێ سەروشوێن : ئەو پێشمەرگەیەکە بە هۆی ئەرکی پێشمەرگایەتی بێ سەروشوێن بووە و چارەنووسی دیار نییە.

بیستەم : دیل : ئەو پێشمەرگەیەکە بە دیل دەگیرێت لە لایەن لایەنێکی دەرەکی یاخود هەر لایەنێکی دیکەی دوژمن لە کاتی بەجێگەیاندنی خزمەت یا خود لە پێناوی دا.

بیست ویەکەم: دەستبە بە سەرکراو: ئەو پێشمەرگەیەیە کە لە لایەن لایەنێکی دەرەکی یان تیرورستی بە هۆی خزمەت یان لە پێناوی دا دەستبە سەر دەکرێ.

دەروازەی دووەم
راژەی ئەفسەران
بەشی یەکەم (دامەزراندن)

ماددەی دووەم:

یەکەم: دامەزراندن و رەزامەندنی دەربڕین لەسەر دەست لە کار کێشانەوە و خانەنشین کردن و گەڕاندنەوەی بۆ خزمەت لە پلەی ملازم بەرەوسەرەوە ، بە پیشنیازی وەزیری پێشمەرگە و بە رەزامەندنی فەرماندەی گشتی هێزەکانی پاراستنی هەرێم (زێرەڤانی) دەبێت یان ئەو کەسەی ئەو دەستەلاتی پێ دەدات.

دووەم : سەرۆك ئەرکانی هێزی پێشمەرگەی کوردستان و یاریدەدەرەکانی و فەرماندەی فرقەکان و پایە سەربازییە تایبەتیەکان بە پێشنیازی فەرماندەیی گشتی هێزەکانی پاراستنی هەرێم و رەزامەندیی فەرماندەی گشتی دادەمەزرێن.

ماددەی سێیەم :

مەرجەکانی پێدانی پلەی ملازم لە هێزی پێشمەرگەی کوردستان (زێرەڤانی هەرێم) بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێ:

یەکەم : هاوولاتی هەرێمی کوردستان بێ.

دووەم : (20) سالی تەمەنی تەواو کردبێت و لە (26) سالێش زیاتر نەبێت.

سێیەم: خاوەن ئابڕوویەکی پاش و رەوشتێکی بەرزبێت و لەسەر تاوانێك یان کەتنێکی ئابڕوو بەر حوکم نەدرابێ .

چوارەم : دەرچووی یەکێك لە مانە بێت :

أ- یەکێك لە کۆلێجەکانی سەربازی.

ب- کۆلیج یا پەیمانگا بالاکان بە مەرجێك ماوەی خوێندنەکە یان لە چوار سال کەمتر نەبێ.

ج-خولـه تايبەتيەكانى هێزى پێشمەرگەى كوردستان.

پێنجەم: مەرجەكانى تەندروستىو تواناى جەستەيى تێدا بێتە دى.

شەشەم: مەرجەكانى بڕگەى (دووەم وچوارەم)ى ئەم ماددەيە ئەو ئەفسەرانە ناگرێتەوە كە بەهۆى ئەوەى پێشمەرگەى تێكۆشەر بوون لە ريزەكانى بزووتنەوەى رزگاريخوازى كوردستان پلەى ئەفسەرييان پێ بەخشراوە.

حەوتەم: دەرچووانى كۆلێژەكانى كۆمەڵەى پزيشكى و ئەندازياريى لە كاتى خۆ بەخشكردنيان لە ڕيزەكانى پێشمەرگە(زێرەڤانى هەرێم) پلەى ملازمى يەكەميان پێدەدرێ.

ماددەى چوارەم:

مووچەو سەرمووچەى ساڵانەى ئەفسەرەكان بە پێى ياسا ديارى دەكرێن.

بەشى دووەم "پلەبەرزكردنەوە"

ماددەى پێنجەم:

پلەى ئەفسەرەكان بەپێى ئەم مەرجانەى كە لەم ياسايە دا هاتوون بەرز دەكرێنەوە، دواى تەواوكردنى ماوەى ديارى كراوى خزمەتەكەيان لە پايەكەياندا لە ريزەكانى هێزى پێشمەرگەى كوردستان وبەم جۆرەى خوارەوە:

پايە	ماوەى پايە بەرزكردنەوە
مولازم	سێ ساڵ
مولازمى يەكەم	سێ ساڵ
نەقيب	چوار ساڵ
رائيد	چوار ساڵ
موقەددەم	چوار ساڵ
عەقيد	چوار ساڵ
عەميد	چوار ساڵ
ليوا	شەش ساڵ
فەريق	شەش ساڵ
فەريقى يەكەم	....

ماددەی شەشەم:

مەرجەکانی پلە بەرزکردنەوەو پێشخستن و سزاو مۆڵەتەکان، بە یاسا دیاری دەکرێن.

بەشی سێیەم
خزمەتی پێشمەرگە(زێرەڤانی هەرێم)ی خۆبەخش

ماددەی حەفتەم:

یەکەم : پێشمەرگەی خۆبەخشکەر ئەو کەسە خۆبەخشەیە کە لە نێوان پلەی پێشمەرگە تا جێگری ئەفسەری پلە نایاب، ڕاژەی پێشمەرگایەتی کردۆتە پیشە بۆ ماوەیەکی دیارکراو.

دووەم : دامەزراندن و پلەپێدان و گواستنەوەی پێشمەرگە لە سنفێکەوە بۆ سنفێکی ترو کۆتایی هێنان بە خزمەتەکەی و خانەنشین کردنی یاخود گەڕاندنەوەی بۆ خزمەت ، بە پێی پێڕەوێك و بەفەرمانی وەزیر یا ئەوەی دەستەلاتی پێدەدات دەبێت.

ماددەی هەشتەم:

مەرجەکانی وەرگرتنی پێشمەرگەی خۆبەخش ئەمانەی خوارەوەن:

یەکەم: دەبێ لە هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان بێت.

دووەم: تەمەنی لە (18) ساڵ کەمتر نەبێ.

سێیەم: تەمەنی لە (25) ساڵ زیاتر نەبێت بۆ سنفە فەنیەکانو لە (30) ساڵیش تێپەڕ نەکات بۆ سنفەکانی تر.

چوارەم: خوورەوشتێکی بەرزو ناوبانگی باشی هەبێتو بەهیچ تاوانێك یان کەتنێکی ئابڕوبەر سزا نەدرابێت.

پێنجەم: ساڵی شەشەمی لە قۆناغی خوێندنی بنەڕەتی تەواو کردبێت.

ماددەی نۆیەم:

یەکەم: پلەوپایەکانی پێشمەرگەی خۆبەخش بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت:

أ- جێگری ئەفسەر	پلە نایاب.
ب- جێگری ئەفسەر	پلە یەك.
ج- جێگری ئەفسەر	پلە دوو.

د- جێگری ئەفسەر پلە سێ.
ه- جێگری ئەفسەر پلە چوار.
و- جێگری ئەفسەر پلە پێنج.
ز- جێگری ئەفسەر پلە شەش.
ح- جێگری ئەفسەر پلە حەوت.
ط- جێگری ئەفسەر پلە هەشت.
ی- رئیس عورەفا.
ك- عەریف.
ل-جێگری عەریف.
م-سەربازی یەكەم.
ن-سەرباز.

دووەم: مووچەو سەرمووچەی ساڵانەی پێشمەرگەی خۆبەخش بە یاسا دیاری دەكرێ.

ماددەی دەیەم:

یەكەم: خزمەتی پێشمەرگە لە ریزەكانی بزووتنەوەی رزگاریخوازیی كوردستان یان لە ریزەكانی پێشمەرگەی كوردستان بەر لە دەرچوونی ئەم یاسایە بە خزمەت بۆ هەموو مەبەستەكانی خانەنشینی و سەرمووچەی و پلەپێدان و بەرزكردنەوە و مۆڵەت بۆ ئەوانەی بەردەوامن لە خزمەت دادەنرێ بە مەرجێك خزمەتەكەیان لەلایەن فەرماندەی گشتی پەسند دەكرێ و لەلایەن وەزارەتی پێشمەرگەوە حیساب دەكرێ.

دووەم : ماوەی ئەو خزمەتەی كە پێشمەرگە پێشی 1991/3/5 یان ئەوەی لە مەیدانی جەنگدا یاخود لە ناوچەی جم وجۆلی سەربازی بەسەری بردبێ كە هێزەكان و كەرتە هاوبەشەكان بە فەرمانی وەزیر دەست نیشان دەكرێن بە خزمەتێكی دوو چەندانە بۆ مەبەستی خانەنشینی بۆ حیساب دەكرێ.

ماددەی یازدەهەم:

ئەگەر پێشمەرگەیەك دامەزرا یا گۆیزرایەوە بۆ وەزیفەیەكی تر، مافی ئەوەی هەیە خزمەتەكەی بخاتە سەروەزیفە نوێیەكەی بۆ هەموو مەبەستەكان و پێچەوانەی ئەمەش قەبوول ناكری تەنیا لە حاڵەتی خانەنشین كردنی نەبێ و ئەمەش بە پێی یاسا دەبێت.

ماددەی دوازدەم:

یەکەم: وەزیر بۆی هەیە بە ڕەزامەندیی فەرماندەی گشتی یا ئەوەی دەستەڵاتی پێ دەدات، گرێبەست لەگەڵ ئارەزوومەندانی خۆبەخش کردندا بکات بۆ کارکردن وەك ئەفسەر لەناو هێزەکانی پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم) لە کاتی پێویستی و بەپێی پێویستی و پسپۆڕی.

دووەم: لەسەر پێشنیاری وەزیر وبەرەزامەندی فەرماندەی گشتی پایە دەدرێتە ئەوانەی حوکمی برگەی (یەکەم) ی سەرەوە دەیان گرێتەوە.

ماددەی سێزدەم:

یەکەم: ماوەی گرێبەستی بۆ ئەفسەران (10) دە ساڵە ودەشێ بە ڕەزامەندیی وەزیر (3) سێ ساڵ بۆ هەرجارێك درێژ بکرێتەوە.

دووەم: ئەفسەر لە خزمەتی پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم) دوای تەواوکردنی ماوەی گرێبەستەکەی کار کەنار دەکرێ.

سێیەم: وزیر بۆی هەیە ماوەی گریبەستی ئەوانەی حوکمەکانی بڕگەی (یەکەم) لەم ماددەیەدا دەیان گرێتەوە لە حالەتی جەنگ و باری نا کاوی و جاڕدانی شەڕ درێژبکاتەوە.

مادەی چواردەم:

فەرماندەی گشتی لەسەر پێشنیاری وەزیر بۆی هەیە گرێبەستی ئەفسەر هەڵوەشێنێتەوە ئەگەر دەرکەوت پابەند نیە بە دابونەریت ودیسپلینی خزمەتی پێشمەرگە (زێڕەڤانی هەرێم)، ئەمەش لەسەر بڕیاری ئەنجومەنی لێکۆڵینەوەکە بۆ ئەم مەبەستەو پێك هاتبێت لەسەر راسپاردەی بەرپرسەکانی بە زنجیرەی بەرپرسیەتی.

مادەی پازدەم:

یەکەم: دەکرێ ئەفسەر ئینتیداب بکرێ بە ڕەزامەندی فەرماندەی گشتی بۆ خزمەتکردن لە دەرەوەی (پێشمەرگایەتی - زێڕەڤانی هەرێم) بۆ ماوەیەك لە (3) سێ ساڵ ڕەت نەکات و قابیلی درێژکردنەوەیە بۆ یەك جار.

دووەم: دەشێ خۆبەخش بەرەزامەندی وەزیر ئینتیداب بکرێ بۆ دەرەوەی (پێشمەرگایەتی - زێرەڤانی هەرێم) بۆ ماوەیەك لە (3)سێ ساڵ ڕەت نەکات و قابیلی درێژکردنەوەیە بۆ یەك جار.

سێیەم: (پێشمەرگە ـ زێرەڤانی هەرێم)ی ئینتیدابکراو دەگەڕێتەوە بۆ وەزیفەی(پێشمەرگایەتی = زێرەڤانی هەرێم) دوای تەواوبوونی ماوەی ئینتیدابەکەی یاخود لە کاتێك پێویستیان پێی بێت.

ماددەی شازدەم:

یەکەم: ماوەی خزمەتکردنی (پێشمەرگە ـ زێرەڤانی هەرێم)ی ئینتیدابکراو بۆ دەرەوەی ریزەکانی (پێشمەرگە ـ زێرەڤانی هەرێم) بە خزمەتی سەربازی دەژمێردری و لە کاتی بوونی مەرجی بەرزکردنەوە و شایانی ئەو بەرزکردنەوەیە بێت، بەرز دەکرێتەوە.

دووەم: مووچە ودەرماڵەی(پێشمەرگە ـ زێرەڤانی هەرێم)ی ئینتیدابکراو لەو لایەنە دەدرێ کە بۆی ئینتیدابکراوە ولە کاتی ئەو ئینتیداب کردنەدا حوکمە گشتییەکانی ئینتدابی بە سەردا دەسەپێنرێ.

ماددەی حەڤدەم:

وەزیر بۆی هەیە ئەفسەر بخاتە سەر نیوە مووچە بۆ ماوەیەکی دیاریکراو لەسەر یـەکێك لەم هۆیانەی خوارەوە:

یەکەم: گەر بەد ڕەوشت بوو بەپێی ئەو راپۆرتانەی بەرپرسەکانی بە زنجیرە لەسەریان نووسیوە.

دووەم: گەر نەیتوانی کارەکانی لە بەر بێ شیاوی جێبەجێ بکات ئەمەش بە پێی ئەو ڕاپۆرتانە دەبێ کە بەرپرسانی بە زنجیرە لەسەری بەرزدەکەنەوە.

سێیەم: سەرنەکەوتنی لە یەکێك لە دەورە حەتمیەکان یان بنەرەتیەکان لە سنفەکەی خۆیدا.

مادەی هەژدەم:

ئەفسەری خراوە سەر لیستی نیوە مووچە، لە رۆژی خستنە سەر لیستی نیوە مووچـەوە ئەو مووچەیەی پێدەدرێ و دەبێ مل کەچی یاسا و فەرمانە سەربازییەکان بێت.

مادەی نۆزدەهەم:

ئەگەر ئەفسەر لەبەر بەدرەوشتی یان لەبـەر بـێ توانـایی بـە پێـی برگـەکانی (یەکـەم و دووەم) لە ماددەی حەڤدەم لەم یاسایە خرایە سەر لیستی نیومووچەیی، ماوەی مانەوەی

لە لیستی نیوموووچەیی لە ماوەی خزمەتەکەی دەردەکریّ لە جاری یەکەم و دوو چەندانەیشی لی دەردەکریّ لە جاری دووەم و لە جاری سێیەمیش خانەنشین دەکریّ.

ماددەی بیستەم:

یەکەم: ئیمام لە (پێشمەرگە ـ زێرەڤان) دادەمەزریّ وپلەی خۆی پێدەدریّ وبەرزدەکرێتەوە وخانەنشین دەکریّ و بۆ خزمەت دەگەڕێنریتەوە و وازهێنانیشی بە بڕیاری وەزیر لی قەبووڵ دەکریّ.

دووەم: هەمان ئەوحوکمە یاساییانە ئیمام دەگرێتەوە کە بەسەر ئەفسەری هاوشێوەی لە مووچە دا پیادە دەکرێت، مەگەر دەقێکی تایبەتی یاسا هەبێت.

ماددەی بیست ویەکەم:

مەرجە ئەوەی بە (ئیمام) دامەزریّ هەمان مەرجەکانی کە لە ماددەی سێیەم لەم یاسایەدا هاتوون تێدابیّ، بەدەر لە بڕگەی (چوارەم)ی و دەبیّ بڕوانامەی بەرایی زانکۆی لە زانستەکانی شەریعەت یا ئایین یا هاوشێوەکانیدا هەبێت.

ماددەی بیست‌ودووەم:

ئەمانەی خوارەوە بە ڕێنمایی وەزیر دیاری دەکرێن:

یەکەم: پلەی ئیمام و مووچەو سەرمووچەی ساڵانەی و بەرزکردنەوەی.

دووەم: ئەرکەکانی ئیمام و بەرگ و نیشانەکانی.

ماددەی بیست وسێیەم:

ئەو ئافرەتانەی لە ریزەکانی هێزی(پێشمەرگە – زێرەڤانی هەرێم)خزمەت دەکەن مووچەی تەواو و هەموو ئەو دەرماڵانەیان لە کاتی منداڵ بوون و لە ماوەی مۆڵەتی دایکایەتی پیّ دەدریّ.

بەشی چوارەم

ماددەی بیست وچوارەم:

مەرجەکانی پلە پێدان و بەرزکردنەوەو سزادان و مۆڵەت و کاروبارەکانی تر بۆ پلەدارەکان بە یاسا دیار دەکرێت.

دەروازەی سێیەم
خانەنشینی
بەشی یەکەم (خانەنشین کردن)

ماددەی بیست وپێنجەم:

پێشمەرگە لەم حاڵەتانە خانەنشین دەکرێ:

یەکەم: بەپێی تەمەن و ئەم خشتەیەی خوارەوە.

پایە	تەمەن
فەریقی یەکەم/ فەریق	63 شەست وسێ ساڵ
لیوا.	60 شەست ساڵ
عەمید.	58 پەنجاو هەشت ساڵ
عەقید.	55 پەنجاو پێنج ساڵ
موقەددەم	53 پەنجاو سێ ساڵ
رائید- نەقیب	49 چل ونۆ ساڵ
مولازم- مولازمی یەکەم	45 چل وپێنج ساڵ
لە جێگری عەریفەوە تا جێگری ئەفسەری فەنی	55 پەنجاو پێنج ساڵ
لە جێگری عەریفەوە تا جێگری ئەفسەر	50 پەنجا ساڵ
سەرباز تا سەربازی یەکەم	45 چل وپێنج ساڵ

دووەم: ئیمام لە کاتی تەواوکردنی شەست ساڵی تەمەنی خانەنشین دەکرێ.

سێیەم: لە کاتی تووشبوونی بە نەخۆشیەك رێ لە بەردەوامبوونی لە خزمەتەکەی بگرێ، ئەمەش بەپێی راپۆرتێك دەبێت کە لەلایەن لیژنەیەکی پزیشکی پسپۆڕەوە دەرچووبێت.

ماددەی بیست و شەشەم:

بۆ سەرکردایەتی گشتی زێرەڤانی هەرێم یان ئەوەی دەسەلاتی پێ دەدات هەیە پێشمەرگە خانەنشین بکات لەم حاڵەتانەی خوارەوە:

یەکەم: ئەگەر لە میلاك زیاد بوو.

دووەم: ئەگەر دەرکەوت بێ توانایە لە خزمەتەکەی.

سێیەم: پابەند نەبوونی بە دابو نەریت وپرەنسیپەکانی پێشمەرگە.

بەشی دووەم (مافەکانی خانەنشین)

ماددەی بیست‌و حەوتەم:

یەکەم: پێشمەرگە بۆی هەیە داوا بکات خانەنشین بکرێت ئەگەر خزمەتەکەی لە (15)ساڵ کەمتر نەبوو، بە مەرجێك لە ریزەکانی هێزی پێشمەرگەدا تۆمارکرابی و بەرەزامەندیی وەزیری پێشمەرگەبێ.

دووەم: ئەگەر پێشمەرگە خانەنشین کراو خزمەتەکەی لە (15)ساڵ کەمتر بوو ئەوا پاداشتێکی بۆ خەرج دەکرێ بە رێژەی (200٪)بەپێی دواموچەی بۆ هەر ساڵێك لە ساڵەکانی خزمەتەکەی.

ماددەی بیست‌و هەشتەم:

یەکەم: پێشمەرگە بۆی هەیە داوای خانەنشینی بکات ئەگەر خزمەتەکەی لە (15)ساڵ کەمتر نەبێ بە مەرجێك ناوی لە هێزی پێشمەرگەی کوردستان تۆمار کرابێ و وەزیری پێشمەرگە پەسندی کردبێ لەسەر بنچینەی دواموچەی کە وەری دەگرت یان مووچەی پایەکەی کە بەپێی ئەوەوە خانەنشین کراوەو جارانی ژمارەی مانگەکانی خزمەتی خانەنشینی دەکرێ و دابەشی 260 دەکرێت.

دووەم: دەرماڵەی هاوسەری ومندالان (50000)پەنجا هەزار دینار بۆ هاوسەرو (25000)بیست هەزاریش بۆ هەریەك لە مندالەکانی تاکو رادەی (5)پێنج منداڵ.

سێیەم: بۆ مەبەستی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی بڕگەی (یەکەم)لە ماددەیەدا کەرتی مانگ بە مانگی تەواو وکەرتی ساڵیش بە ساڵی تەواو دادەندرێ.

چوارەم: مووچەی خانەنشین لە هەموو حاڵەتێکدا لە دوامووچەی کە لە کاتی خزمەتدا وەری دەگرت تێپەڕناکات.

ماددەی بیست‌و نۆیەم:

یەکەم: ئەگەر پێشمەرگە خانەنشین کرا یاخود بە خانەنشین کراو داندرا، پاداشتی کۆتایی خزمەتەکەی بەم جۆرە بۆ خەرج دەکرێ:

أ‌-تەواوی مووچەی ساڵێکی ئەگەر خزمەتی خانەنشینیەکەی بەر لە مێژووی 1991/3/5لە (15)ساڵ کەمتر نەبوو.

ب–تەواوی مووچەی ساڵێکی ئەگەر خزمەتەکەی لە بیست ساڵ کەمتر نەبوو.
دووەم: جگە لەوانەی لە بڕگەکانی (أ، ب)لە (یەکەم)ی سەرەوەی ئەم ماددەیەدا هاتووە، پاداشتێك بە خانەنشین دەدەرێ کە بڕی مووچەی دوایین شەش مانگی بێ لەو کاتەی کە لە خزمەتدا بووە.

ماددەی سییەم:

ئەگەر پێشمەرگە یا خانەنشین کۆچی دوایی کرد، هەموو مافەکانی خانەنشینی و دەرماڵەکانی خێزانی و ئەو مافانەی کە دەیکەوێ لە ئەنجامی خزمەتەکانی بۆ پاشەنشینەکانی دەبێ هەروەکو لەم یاسایەدا دیاری کراوە.

ماددەی سی‌ویەکەم:

مافەکانی خانەنشینی لە رۆژی دەستهەڵگرتن لەکار یان مردنەوە خەرج دەکرێت، ئەگەر داواکارییەکە لە ماوەی پتر لە (3) سێ ساڵدا دوا کەوت، ئەو کات لە رۆژی پێشکەش کردنی داواکەوە خەرج دەکرێت، ئەگەر دواکەوتنەکە بە بیانوویەکی رەوا نەبوو.

ماددەی سی‌ودووەم:

ئەگەر خانەنشین لە وەزیفەیەکی دیکەدا دامەزرا، مافی ئەوەی هەیە لە نێوان مووچەی خانەنشینی و مووچەی وەزیفی کامیان بۆی باشترە یەکێکیان هەڵبژێرێت.

بەشی سێیەم
بێ سەرو شوێن و دەستەبەرکراو

ماددەی سی‌و سێیەم:

یەکەم: لە حاڵەتی بێ سەرو شوێن بوون و دەستبەسەر کردنی پێشمەرگە، مووچەکەی بە تەواوی بۆ میراتگرانی شەرعی خەرج دەکرێ تا گەڕانەوەی یان ساغبوونەوەی مردنی.
دووەم: مافەکانی خانەنشینی دەدرێتە پاشینەی پێشمەرگەی بێ سەرو شوێن یا دەستبەسەرکراو لەم حاڵەتانەی خوارەوە:
أ–لە رۆژی ساغبوونەوەی مردنی.

ب–دوای تێپەڕبوونی (2)دوو ساڵ بەسەر بێ سەرو شوێن بوونی یا دەستبەسەر کردنی ئەگەر مردنەکەی ساغ بووەوە.

ج–ئەوانەی بڕگەکانی (أ، ب)ی ئەم ماددەیە دەیانگرێتەوە بە شەهید دادەنرێن و دەخرێنە سەر وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوەکان.

سێیەم: ئەگەر سەلمێنرا بێ سەرو شوێن بوون و دەستبەسەر کردنی پێشمەرگە بەهۆی کەمتەرخەمی خۆی یا پابەند نەبوونی بە پرەنسیپەکانی پێشمەرگەوە بووبێ، ئەوا خانەنشین دەکرێ و رێکاری یاسایی دەرهەق وەردەگیرێ.

چوارەم: ماوەی بێ سەروشوێنەکەی یا دەستبەسەرەکەی بە خزمەت بۆی دەژمێردرێ، بە دەر لەوەی لە بڕگە(سێیەمی)ئەم ماددەیەدا هاتووە.

ماددەی سیوچوارەم:

پێشمەرگە(زێرەڤانی هەرێم) مافی خانەنشینی لەم حاڵەتانە خوارەوە پێدەدرێ:

یەکەم: مردنی لە کاتی خزمەت یاخود لە ئەنجامیدا ئەگەر خزمەتەکەی وەك پێشمەرگە لە (15)پازدە ساڵ کەمتر بێ دوای ئەوەی کە خزمەتەکەی دەگەیەنرێتە (15)ساڵ.

دووەم: شەهید لەبەرەی شەڕو ئۆپراسیۆنی سەربازی ماف و ئیمتیازاتی بەپێی یاساکانی وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوەکان. پێدەدرێ.

سێیەم: بڕگەی(یەکەم)ی سەرەوە ئەو پێشمەرگەیە دەگرێتەوە کە بەردەوام بووبێ لە خزمەت بەر لە راپەڕینەکەی 1991/3/5تاکو رۆژی مردنی.

چوارەم: ئەوانەی کە حوکمەکانی ئەم ماددەیە دەیانگرێتەوە دۆسیەکانیان بۆ وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوەکان وەك لایەنی پەیوەندیدار دەگوازرێتەوە .

ماددەی سی و پێنجەم:

یەکەم: تەواوی هەموو مووچە و دەرماڵە و مافەکان بۆ ئەو کەسانە خەرج دەکرێ کە دیلەکە لە ماوەی دیلیەکەی بەخێوی دەکردن.

دووەم: ماوەی دیلیەکە بۆ هەموو مەبەستێك وەك خزمەتی کردەیی حیساب دەکرێ.

بەشی چوارەم (حوكمە جیاجیاكان)

ماددەی سی و شەشەم:

خانەنشین كراو یان میراتگرانی لە مافەكانی خانەنشینی بێ بەش دەكرێن ئەگەر دەركەوت خیانەتی كردووە یاخود هاریكاریی لەگەڵ لایەنە دوژمنەكانی بزووتنەوەی رزگاریخوازی كوردستان و حكومەتی هەرێمی كوردستان كردووە.

ماددەی سی و حەوتەم:

ئەگەر خانەنشین كراو بە فەرمانی فەرماندەیی گشتی هێزەكانی زیرەڤانی كوردستان گەرێنرایەوە بۆ خزمەت، ئەوا پاداشتی خانەنشینی بۆ جاری دووەم پێ نادرێ.

ماددەی سی و هەشتەم:

ئەوەی كە خانەنشین دەكرێ و مافەكانی خانەنشینی بۆ خەرج دەكرێ بە پێی حوكمەكانی ئەم یاسایە نابێ مووچەیەكی فەرمی دیكە وەرگرێ.

ماددەی سی و نۆیەم:

هەر كەسێك لە پێش راپەرین چووبێتە پاڵ ریزەكانی شۆڕش تاكو 1991/3/5 و خزمەتەكەی لە (3) ساڵ كەمتر نەبێ ، خانەنشین دەكرێ و خزمەتەكەی دەگەیەنرێتە (15) پازدە ساڵ بەم مەرجانەی خوارەوە:

یەكەم: هیچ مووچەیەكی فەرمی نەبێت.

دووەم: رۆژێك لە رۆژان لە دژی شۆڕش نەوەستا بێت.

سێیەم: ئەو ماوەیەی پێش راپەرین خزمەتی كردبێ بەبێ پچڕان.

چوارەم: لە كاتی بوونی بە پێشمەرگە (16) ساڵی لە تەمەنی تەواو كرد بێت.

ماددەی چلەم:

لە کاتی هەموار کردن و گۆڕانی سیستەمی مووچە، مووچەی خانەنشینکراو لەگەڵ مووچەی پێشمەرگەی بەردەوام لە خزمەت بە هەمان ڕێژە و پلە و پایە یەکسان دەکرێ.

ماددەی چل و یەکەم:

هەموو ئەو کارمەندانەی لە هێزەکانی پێشمەرگەی کوردستاندا کار دەکەن بە پێشمەرگە دادەنرێن بە پلە و پایە و ناونیشانی ئێستایان و هەموو مافێکی خانەنشین پێشمەرگەیان دەکەوێ.

ماددەی چل و دووەم:

ماوەی خوێندن لە کۆلێج و پەیمانگاکان کە پێشمەرگە لە ئەنجامیدا بڕوانامەی وەرگرتووە بەنیسبەت ئەفسەران بە خزمەت بۆ مەبەستی تەنیا خانەنشینی حسێب دەکرێ.

ماددەی چل و سێیەم:

یەکەم: نابێ تەنازول لە مافەکانی خانەنشینی بۆ کەسێك یان لایەنێك بکرێت و هەر تەنازولێك لەو جۆرە بە پووچەڵ دادەنرێ.

دووەم: دەست بەسەر پاداشتی خانەنشینیدا ناگیرێت بە هۆی قەرزێك کەوتبێتە سەر خانشینکراو تەنیا لەم حاڵەتانەی خوارەوە نەبێ.

أ ـ نەفەقەی شەرعی.

ب ـبۆ دانەوەی قەرزی خەزینەی هەرێم.

سێیەم: بە هەر هۆیەك بێت نابێ دەست بەسەر زیاتر لە 25٪ ی مووچە یا پاداشتی خانەنشینیدا بگیرێت.

ماددەی چل و چوارەم:

فەرمانداری گشتی بۆی هەیە خزمەتی ئەفسەری پابەرز و تەکنیکی و پسپۆڕەکان درێژبکاتەوە لە حاڵەتی پێویستدا کە بەرژەوەندیی گشتی دەخوازێ بەمەرجێك ماوەی درێژ کردنەوەکە لە دوو ساڵ تێپەڕنەکات.

ماددەی چل و پێنجەم:

ئەم یاسایە ئەو کەسە ناگرێتەوە کە بە شێوەیەکی یاسایی سەلمێنرا دەستی هەبووە لە دامودەزگا داپلۆسێنەرەکانی رژێمی لە ناوچوو و بەشداریی کردبێ لە تاوانەکانی رەشەکوژی و ئەنفال و کۆمەل کوژی (جینۆساید)ی گەلی کوردستان.

ماددەی چل و شەشەم:

پێشمەرگە (زێرەڤانی هەرێم) ئەوەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەی گرێتەوە سوود لە هەموو ماف و ئیمتیازێکی هاوشانی لە کارمەندانی سوپای عیراقی وەردەگرێ کە یاسای خزمەت و خانەنشینی فیدراڵی کارپێکراو یا هەر یاساییێکی دیکەی فیدراڵی دەیانگرێتەوە.

ماددەی چل و حەوتەم:

نابێ چالاکی حزبی لە نێو ریزەکانی هێزەکانی پێشمەرگە بنوێنرێ.

ماددەی چل و هەشتەم:

حوکمەکانی ئەم یاسایە هاووڵاتیانی کوردستان لە دەرەوەی هەرێمیش دەگرێتەوە.

ماددەی چل و نۆیەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یا بڕیارێك ناکرێ گەر ناکۆك بێت لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە.

ماددەی پەنجایەم:

ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان بۆیان هەیە پێڕەو و ڕێنمایی پێویست هەر یەکە بەپێی تایبەتمەندیی خۆی بۆ ئاسانکاریی جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات .

ماددەی پەنجاو یەکەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران ولایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی پەنجاو دووەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچوونیەوە کاری پێدەکەی و لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان)دا بلاودەکرێتەوە.

مسعود بارزانی

سەرۆکی هەرێمی کوردستان–عێراق

هەولێر

27/بەفرانبار/ 2707 کوردی

17/کانوونی دووەم / 2008 زایینی

9 /موحەڕەم/ 1429 کۆچی

- هۆیە پێویستەکان -

لەبەر گرنگی رۆڵی پێشمەرگەی کوردستان لە بزووتنەوەی رزگاریخوازی گەلەکەمان و چەسپاندنی دەسکەوتەکان و پاراستنی حکومەتی هەرێمی کوردستان و بەشداری کاریگەریان لە بنیاتنانی و بۆ رێزلێنان لەو تێکۆشەرانەی کە رەمزی شۆڕش بوون و بەرامبەر بەوەش شایستەن ژیان و خۆش گوزەرانیان بۆ فەراهەم بکرێت و مافەکانیان دیار بکرێت و لەمەودوا رێزیان لیٚ بگیرێت و هێزی پێشمەرگەش وەك هێزێکی سەردەم و نویٚ رۆڵی خۆی لە ئەنجامدانی ئەرك ببینێت لە پێناو، پاراستنی هەرێمی کوردستان پێناو، بۆیە ئەم یاسایە دەرچوێنرا.